

УДК 338.46

Чуєва І.О.

канд.н.ф.в.с., доцент, Запорізький національний університет, м. Запоріжжя

ТРАНСФОРМАЦІЯ РИНКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ВІЙНИ

Ринок готельно-ресторанних послуг в Україні суттєво змінився через війну, яка розпочалася в 2022 році. Сфера HoReCa (готелі, ресторани, кафе) зазнала значного впливу через бойові дії, окупацію територій, порушення логістичних ланцюгів та зменшення туристичного потоку. До війни готельно-ресторанна галузь відіграла важливу роль у розвитку економіки, стимулюючи внутрішній і зовнішній туризм. Проте тепер бізнеси змушені адаптуватися до нових умов та шукати шляхи виживання в обмеженому середовищі.

Основні виклики для готельно-ресторанної галузі включають різке зменшення як внутрішнього, так і міжнародного туристичного потоку. Іноземні туристи уникають відвідування України через небезпеку, пов'язану з активними бойовими діями, тоді як українські туристи змушені обирати більш безпечні регіони для подорожей. Значна частина об'єктів готельного бізнесу зазнала руйнувань або знаходиться на тимчасово окупованих територіях, що унеможливує їхнє функціонування. Водночас порушення логістичних ланцюгів, знищення доріг і мостів суттєво ускладнили постачання продуктів харчування і матеріалів, необхідних для забезпечення нормальної роботи ресторанів і готелів. Проблема дефіциту кадрів стала особливо гострою через мобілізацію, евакуацію і міграцію значної кількості працівників. До цього

додається психологічний стрес персоналу, який змушений працювати в умовах постійної небезпеки.

Попри складну ситуацію, ринок почав адаптуватися до нових умов. Багато ресторанів і готелів перепрофілювалися, надаючи приміщення для гуманітарних цілей або перетворившись на волонтерські центри. Готелі приймають внутрішньо переміщених осіб, а ресторани забезпечують харчуванням військових та волонтерів. Водночас багато закладів почали активно використовувати цифрові рішення. Ресторани все частіше переходять до формату доставки їжі, оскільки кількість фізичних відвідувачів зменшилася. Готелі активно пропонують онлайн-бронювання з гнучкими умовами скасування, враховуючи безпекові ризики. Це стало критичним фактором для збереження рентабельності бізнесу.

Також спостерігається зростання інтересу до внутрішнього туризму, особливо в регіонах, що залишаються відносно безпечними. Західні області України стають основним напрямком для внутрішніх туристів, які шукають безпечне місце для відпочинку. Готелі й ресторани в цих регіонах продовжують роботу та навіть розширюють свої пропозиції. Однак питання безпеки для споживачів стало пріоритетним. Люди обирають готелі, що пропонують укриття або безпечні зони, а також ресторани, де можна швидко евакуюватися в разі небезпеки.

Економічна ситуація також змінює споживчі звички українців. Попит на послуги економ-сегменту зростає через зменшення купівельної спроможності населення. Клієнти віддають перевагу недорогим ресторанам та готелям, уникаючи закладів преміум-класу. Багато ресторанів почали запроваджувати моделі самообслуговування, що дозволяє знизити витрати на персонал та утримати ціни на доступному рівні. Одночасно з цим спостерігається спад інтересу до розкішних закладів, оскільки економічна невизначеність змушує громадян змінювати пріоритети у витратах.

Українська держава активно підтримує готельно-ресторанний бізнес у цей складний період. Уряд запровадив податкові пільги, а також програми

підтримки підприємств, які були змушені призупинити роботу через бойові дії. Важливою частиною державної стратегії є кредитування та гранти для відновлення діяльності закладів у постраждалих регіонах. Ці заходи спрямовані на збереження робочих місць та підтримку підприємців, що змогли пристосуватися до нових умов.

Після завершення війни перспективи розвитку готельно-ресторанної сфери залишаються обнадійливими. Відбудова зруйнованих об'єктів і реконструкція інфраструктури стануть важливим етапом відновлення галузі. Окрім цього, відкриваються можливості для нових інвестицій, як внутрішніх, так і міжнародних. Участь міжнародних організацій та інвесторів сприятиме залученню коштів для відновлення готелів і ресторанів, а також розвитку нових туристичних напрямків.

Закінчення війни також стимулюватиме повернення міжнародного туризму, оскільки іноземні туристи, зацікавлені у відновленні країни та волонтерських ініціативах, будуть прагнути відвідати Україну. Це може стати потужним стимулом для відновлення та подальшого розвитку готельно-ресторанної індустрії.

Таким чином, війна в Україні кардинально змінила умови функціонування готельно-ресторанного бізнесу, проте адаптація до нових реалій і підтримка держави дозволяють галузі не лише вижити, а й поступово готуватися до відновлення та розвитку у післявоєнний період.

Список використаних джерел:

1. Моца А. А., Шевчук С. М., Серета Н. М. Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-31> 7.
2. Плотнікова М. Ф., Якобчук В. П., Хомаківський Є. І., Войтенко А. Б., Колесникова М. С. Державна політика реалізації туристичного потенціалу України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 3. С. 102–112.

3. Румянцева І. Б., Мендела І. Я. Готельна індустрія України в умовах воєнного часу. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: економіка та управління. 2024. № 11. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-11-12-0>.